

Het eerste schot van de Pax Americana

Rik Coolsaet

Vandaag is het eerste schot gelost van de Pax Americana. We sluiten hiermee de lange transitieperiode af die begon bij de Val van de Berlijnse Muur en de implosie van de Sovjetunie. In de afgelopen tien jaar werden tal van hypothesen gemaakt over wat de drijvende kracht zou worden van de nieuwe wereldorde: Francis Fukuyama sprak van het einde van de geschiedenis en Samuel Huntington van botsende beschavingen. Sommigen zagen in de mondialisering en de Nieuwe Economie de voorbodes van een wereld zonder oorlog, met welvaart voor iedereen. Slechts weinigen hebben voorspeld dat de centrale dynamiek van de internationale politiek zou bestaan uit de botsing tussen een wereld beheerd door middel van een Pax Americana en een wereld gebouwd rond multilaterale instellingen.

Dat is zowel in de Verenigde Naties als in de NAVO aan de oppervlakte gekomen. Het verzet van een reeks landen, zowel in New York als in Evere, komt neer op een heruitgave van het klassieke negentiende-eeuwse machtsevenwicht, waarbij een aantal landen samenspannen als een van hen te machtig wordt in vergelijking tot de andere. We leven evenwel niet meer in de negentiende eeuw en een wereld enkel gebaseerd op het machtsevenwicht onder grote mogendheden is thans niet meer duurzaam. In het beste scenario zal deze frontvorming leiden tot de uitwerking van een multilateraal alternatief voor de Pax Americana, waarbij de belangen van zowel grote en kleine, rijke en arme landen kunnen behartigd worden.

Wie als winnaar uit deze botsing tussen twee visies op de internationale betrekkingen te voorschijn zal komen, is niet bij voorbaat te zeggen. Een dikwijls gehoord misverstand is dat de macht van de Verenigde Staten zo immens is dat hier geen kruid tegen gewassen is. Als dat zo is, hoe komt het dan dat Washington er zelfs niet in geslaagd Guinée-Conakry te dwingen tot een pro-Amerikaans standpunt in de Veiligheidsraad? Macht in de internationale politiek bestaat uit drie componenten die alle drie nodig zijn om als een 'volwaardige' grootmacht te kunnen functioneren: militaire macht (die is onbetwistbaar aanwezig), economische macht (die moet gedeeld worden met de Europese Unie, zodat de Verenigde Staten hier geen alleenrecht kan opeisen), politieke macht (wat slaat op invloed en legitimiteit – en daar schiet de Amerikaanse macht evident te kort). Omdat de Verenigde Staten geen 'volwaardige' grootmacht is, kan een wereld gebaseerd op een Pax Americana niet duurzaam zijn.

(20 maart 2003)